

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО»

рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u>
галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
спеціальність	<u>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
освітньо-професійна	
програма	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
спеціалізація	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>Економічний</u>

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна «26» червня 2020 року, протокол № 5

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Куценко Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від «20» червня 2020 року № 15

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва
ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від «23» червня 2020 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка знань та інформаційне суспільство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

першого рівня вищої освіти, бакалавр
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
спеціалізації Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи теоретичних та практичних знань щодо організаційно-економічних основ економіки та управління знаннями.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завдання вивчення дисципліни є:

- вивчення понятійного апарата дисципліни;
- вивчення сутності економіки знань та її відмінності, а також спільні риси з інформаційною економікою;
- дослідження ролі держави в управлінні знаннями;
- дослідження ролі інтелектуального потенціалу в розвитку економіки знань;
- забезпечення бази для формування у студентів системи роботи зі знаннями в сучасних організаціях;
- сформування цілісного уявлення про інтелектуальний капітал підприємства;
- забезпечення засвоєння принципів і методів управління знаннями та забезпечення інноваційних процесів в організації;
- набуття практичних навичок щодо економічних основ та управління знаннями.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин:

150 год. денна форма навчання.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
15 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	-
Самостійна робота	
120 год.	-

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- оволодіти знаннями теоретико-методичних та практичних основ економіки та управління знаннями;
- навчитися відрізняти економіку знань від інформаційної економіки;
- проводити оцінювання економіки знань за індикаторами та критеріями;
- оцінювати інтелектуальний та інноваційний потенціал;
- володіти основними поняттями менеджменту роботи зі знаннями;
- розуміти співвідношення інноваційних процесів організації й системи управління знаннями;
- знати основні методи й технології роботи зі знаннями в організації;
- уміти проводити теоретичний і прикладний аналіз процесів управління знаннями в організації;
- формувати стратегії управління знаннями підприємства.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Загальні компетентності	
ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи економіки знань

ТЕМА 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.

Сутність та основні риси економіки знань. Понятійний апарат економіки знань. Еволюція концепцій і моделей. Глобалізація знань. Законодавче та нормативно-правове забезпечення економіки знань. Стратегія управління знаннями. Синергетичний ефект від використання знань.

ТЕМА 2 ЗНАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЯ.

Дані, інформація й знання: основні категорії та визначення. Особливості та економічний зміст інформації. Інформаційна економіка. Напрямки розвитку інформаційної економіки.

ТЕМА 3 ЗНАННЯ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

Аналіз і класифікація знань. Спроможність організації акумулювати й генерувати знання. Вимірювання знань. Інтеграція знань на підприємстві. Джерела корпоративних знань. Стратегії ефективного формування та використання знань в організаціях. Організаційна культура у контексті управління знаннями. Технологія управління знаннями як інструмент підвищення ефективності роботи підприємства

ТЕМА 4 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ.

Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, структура, оцінка. Знання як індивідуальна інтелектуальна власність. Інтелектуальний потенціал як головний чинник розвитку економіки знань.

Розділ 2. Управління знаннями

ТЕМА 5 УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ Й ІННОВАЦІЇ.

Сутність інновацій у контексті економіки знань. Інноваційне підприємництво. Стратегія інноваційного розвитку.

ТЕМА 6 МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ У ПРАКТИЦІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Управління корпоративними знаннями. Фактори управління знаннями.

ТЕМА 7 НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.

Актуальні напрями наукових досліджень. Організація науково-дослідної діяльності на підприємстві

ТЕМА 8 ОРГАНІЗАЦІЯ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ.

Науково-методичний рівень навчального процесу. Організація науково-практичних конференцій. Література у відкритому доступі.

ТЕМА 9 ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ І ОСВІТИ В УКРАЇНІ.

Роль освіти у системі економіки знань. Система оцінювання знань.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

Розділ 1. Основи економіки знань												
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	16	2	2			12						
Тема 2. ЗНАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЯ	14	1	1			12						
Тема 3. ЗНАННЯ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	14	1	1			12						
Тема 4. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ	18	2	2			14						
Тема 5. УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ І ІННОВАЦІЇ	18	2	2			14						
Разом за розділом 1	80	8	8			64						
Тема 6. МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ У ПРАКТИЦІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ	18	2	2			14						
Тема 7. НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК об'єкт ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	18	2	2			14						
Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ	18	2	2			14						
Тема 9. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ І ОСВІТИ В УКРАЇНІ.	16	1	1			14						
Разом за розділом 2	70	7	7			56						
Усього годин	150	15	15			120						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Основи економіки знань		
1	Тема 1. ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ – ПАРАДИГМА ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ.	2
2	Тема 2. ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	1
3	Тема 3. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	1
4	Тема 4. ЗНАННЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА КАТЕГОРІЯ	2
5	Тема 5. ОСНОВНІ РИСИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	2
	Разом	8
Розділ 2. Управління знаннями		
6	Тема 6. ВИДИ ЗНАНЬ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА.	2

7	Тема 7. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИМІРЮВАННЯ ЗНАНЬ	2
8	Тема 8. УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	2
9	Тема 9. ЗНАННЯ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ	1
	Разом	7
	Усього разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	30
2.	Підготовка до практичних занять	30
3.	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	16
4.	Інші види самостійної роботи	44
	Разом	120

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання являє собою теоретико-практичне дослідження за обраною студентом темою. Обов'язковими елементами індивідуального завдання повинні бути:

Вступ

1.1 Сутність проблеми (актуальність, огляд літератури).

1.2 Основні методичні підходи (теоретико-методологічна база).

1.3 Організаційно-економічні основи управління «...».

Висновки

Список використаної літератури.

У вступі необхідно відзначити актуальність дослідження, його мету та завдання, методи дослідження та аналізу.

Тема теоретичної частини індивідуального завдання обирається студентом самостійно з переліку запропонованих тем та узгоджується з викладачем або за номером списку групи.

Практична частина передбачає апробацію теоретичного питання на конкретному прикладі (підприємства, організації тощо).

Обсяг індивідуального завдання – до 25 аркушів друкованого тексту формату А4 зі списком літератури і додатками (за необхідності).

У висновках формулюють основні результати дослідження. Обсяг висновків 1-2 сторінки.

Після висновків наводиться список використаних джерел.

Перелік тем, що можуть бути використані для написання індивідуального завдання

1 Типології знання. Аналіз і класифікація знання.

2 Комунікаційні процеси й знання.

3 Організаційний контекст знання: концепції та моделі.

4 Організаційні процеси, пов'язані зі знанням.

5 Принципи обліку інтелектуального капіталу.

- 6 Показники для виміру інтелектуального капіталу.
  - 7 Методи оцінювання інтелектуального капіталу.
  - 8 Створення знань та інновації.
  - 9 Види забезпечення інноваційних процесів.
  - 10 Основні види управління знаннями на практиці.
  - 11 Забезпечення комунікативних процесів менеджменту знань.
  - 12 Процеси передачі знань.
  - 13 Інформаційні технології управління знаннями в організаціях.
  - 14 Інтелектуальні технології управління знаннями.
  - 15 Роль знань у розвитку організації.
  - 16 Обсяг і структуризація знань.
  - 17 Нагромадження і поширення знань.
  - 18 Способи одержання нових знань.
  - 19 Шляхи передачі знань.
  - 20 Програми управління знаннями.
  - 21 Основні напрямки роботи при організації навчання персоналу.
  - 22 Визначення цілей навчання. Визначення потреби у навчанні.
  - 23 Методи визначення потреби працівників організації у навчанні.
  - 24 Визначення форм і методів навчання.
  - 25 Вибір форми навчання.
  - 27 Умови навчання.
  - 28 Традиційні методи навчання. Лекції. Семінари.
  - 29 Методи активного навчання. Активність. Тренінги. Програмоване й комп'ютерне навчання. Групові обговорення. Ділові ігри. Рольові ігри. Поведінкове моделювання. Розбір практичних ситуацій (case-study).
  - 30 Навчання на робочому місці. Наставництво. Стажування. Робоча ротація.
  - 31 Критерії й методи оцінювання ефективності навчання.
  - 32 Процедура оцінювання ефективності навчання.
  - 33 Статистичний аналіз в оцінюванні ефективності навчання.
- Захист індивідуального завдання проводиться із використанням презентаційних матеріалів та мультимедійних засобів.

7. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, поточного тематичного тестування, виступів або оцінки виконання завдань на практичних заняттях.
2. Проміжний контроль здійснюється після вивчення логічно завершеної частини робочої програми дисципліни у формі контрольної роботи.
3. Підсумковий семестровий контроль в формі заліку проводиться з метою оцінки результатів вивчення дисципліни студентами.

Загальна оцінка за дисципліною складається та виставляється за виконання практичних завдань, самостійної роботи, контрольних робіт та підсумкового семестрового контролю.

Контроль активності на практичних заняттях:

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

1. розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
2. ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
3. уміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні задач, проведення статистичного аналізу при виконанні завдань, віднесених до самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
4. логіка, структура, стиль, викладання матеріалу в письмових роботах і при виступі в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль

Проміжний контроль знань передбачає виявлення рівня опанування матеріалу лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестів, теоретичних питань та ситуаційного завдання, яке містить практичні задачі різного рівня складності.

Проведення підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: лекційний (теоретичний) матеріал та ситуаційне завдання. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані контрольні роботи. Студент вважається допущеним до заліку на підставі:

Для денної форми навчання – наявності всіх виконаних практичних завдань та написання контрольної роботи.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота										ІНДЗ	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1					Розділ 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	ІНДЗ	КР	60	40	100	
2	2	2	2	2	2	2	3	3	30	10				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Гесць В. М. Україна у вимірі економіки знань. Київ, 2006. 592 с.
2. Чугунов А. В. Аналитические материалы. Концепция обществ знаний и индикаторы измерения готовности к переходу на модель развития, основанную на знаниях. *Вестник международных организаций*. 2007. №4. С. 10-23.
3. Индекс экономики знаний – информация об исследованиях URL: <http://www.worldbank.org/kam>.
4. Бажал Ю. М., Бойко О. М., Булкін І. О., Бурлака В. Г., Войтович А. І. Інноваційна Україна 2020: нац. Доповідь. Київ, 2015. 334.
5. Бажал Ю. М., Бакушевич І. В., Венесаар У., Гораєва Т. Ю., Григор'єв Г. С. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема: навч. посіб. для ВНЗ. Київ, 2015. 278 с.
6. Федулова Л. І. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: аналіт. матеріали до Парламент. слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів». Київ, 2009. 196 с.
7. Бажал Ю. М. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику «держава - університети - промисловість». *Економіка і прогнозування*. 2015. № 1. С. 76-88.

Допоміжна література

8. Chen D. The Knowledge Economy, the KAM Methodology and World Bank Operations. World Bank. October 2005 URL: http://siteresources.worldbank.org/KFDLP/Resources/KAM_Paper WP. pdf
9. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. Київ., 2018. 305 с.
10. Білоконь О. І., Біленька Н. О. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2008-2010 років (за міжнародною методологією) URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Федулова Л. І., Осецький В. Л., Бажал Ю. М., Лігоненко Л. О., Козловський І. В. Регіональні інноваційні системи України: стан формування та розвитку в умовах інтеграційних викликів: монографія. Київ, 2013. 723 с.
12. Бажал Ю. М., Михалевич М. В. Шляхи підвищення вартості людського капіталу в перехідній економіці. *Економіка і прогнозування*. 2009. № 4. С. 5-32.

**10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції,
інше методичне забезпечення**

1. Офіційний сайт ВРУ URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України URL:
<http://www.me.gov.ua/>
3. Урядовий портал URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. ЛІГА: Закон URL: <http://www.ligazakon.ua/>